

Türkiye Cümhuriyetile Sosyalist Sovyetist Cümhuriyetler İttihadı Hükûmeti arasında aktolunan Karadenizde ve Karadenize mücavir denizlerde bahri teşkilâtın tahdidine dair mukavelenamenin tasdiki hakkında 1/120 numaralı kanun lâiyhası ve Millî Müdafaa ve Hariciye Encümenleri mazbataları

T. C.

Başvekillet

Muamelât Müdürlüğü

Sayı 6/1640

11 - VI - 1931

B. M. M. Yüksek Reislığına

17 kânunuevvel 1929 tarihli Ankara Protokoluna zeylen Türkiye ile Sosyalist Sovyetist Cümhuriyetleri İttihadı arasında imza edilmiş olan Karadenizde ve Karadenize mücavir olan denizlerde bahri teşkilâtın tahdidi hakkındaki protokolün tasdikına dair Hariciye Vekâletince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetinin 10-VI-1931 tarihli içtinaında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâiyhası esbabı mucibesile birlikte takdim olunmuştur.

Muktazasının ifasına müsaade buyurulmasını rica ederim efendim.

Başvekil

İsmet

Esbabı mucibe lâiyhası

17 kânunuevvel 1929 tarihli Ankara protokoluna zeyl olmak üzere Türkiye Cümhuriyeti ile Sosyalist Sovyetist Cümhuriyetler İttihadı arasında Karadenizde ve Karadenize mücavir denizlerde bahri teşkilâtın tahdidi için Ankarada 7 mart 1931 de imzalanan protokolün tasdikına dair olan kanun lâiyhası B. M. Meclisine leffen takdim kılındı.

Mezkûr protokol ile iki yüksek taraf, diğerine haber vermeden Karadenizde ve Karadenize mücavir denizlerde mevcut bahri kuvvetlerini tezyit etmemegi teahhüt etmektedir.

17 kânunuevvel 1929 tarihinde aktolunan protokolün ihtiva ettiği esaslar dairesinde ve Türkiye Cümhuriyeti ile Sosyalist Sovyetist Cümhuriyetler ittihadı arasında cari dostluk rabitalarını kuvvetlendirmek gayesile tanzim olunan mezkûr protokol, Türkiye Cümhuriyetinin teessüsündenberi takip edegeldiği sulh siyasetinin yeni bir delilini teşkil ettiği gibi cihan efkârı umumiyesi üzerinde Türkiye Hükûmetinin samimi bir sulh taraftarı olduğunu isbat etmek ve umumî tahdidi teslihat gayelerinin tahakkuk ve istihdafında sarsılmırs emel ve kanaatının yeni bir misalini göstermek itibarile faydeli görülmektedir.

Arzolunan işbu esbab dolayısıyla mezkûr protokolün tasdiki B. M. Meclisinin tasvibine arz olunur.

Millî Müdafaa Encümeni mazbatası

T. B. M. M.
M. M. Encümeni
Karar No: 9
Esas No: 1/120

27 - VI - 1931

Yüksek Reisliğe

Türkiye Cümhuriyetile Sosyalist Sovyetist Cümhuriyetleri İttihadı arasında 17 kânunuevvel 1929 tarihinde aktedilmiş olan dostluk ve bitaraflık Ankara protokoluna zeyil olmak üzere 7 mart 1931 de Ankarada imzalanan ve Karadenizde ve Karadenize mücavir olan denizlerde bahri teşkilâtın tadili hakkındaki protokolün tasdikına dair olup encümenimize havale buyrulan kanun lâiyhası ve merbutu protokol ve esbabı mucibesi Hariciye Vekili Beyefendile M. M. Vekâletinden gelen mütehasıs memur Beyin huzurile tetkik ve müzakere edildi:

Türkiye Cümhuriyetile Sosyalist Sovyetist Cümhuriyeti İttihadı arasında cari dostluk rabitalarını kuvvetlendiren ve Türkiye Cümhuriyetinin kuruluşundan beri harici siyasetinde (cihan sulh) gayesinin tahakkuku için takip ettiği politikanın samimi ve yeni bir delilini göstermek ile beraber umumî tahdidî teslihatın icap ve lüzumu hakkında sarsılmaz bir emel ve kanaatte bulunduğunu cihan efkârı umumiyesine karşı da filen ifade eden işbu protokolün faide ve ehemmiyeti Encümenimize de takdir edilmiştir.

Binaenaleyh mezkûr protokolün kabul ve tasdikına dair olan kanun lâiyhasının şayanı kabul bulunduğuna ve keyfiyetin Umumî Heyetin nazarı tasvibine arz edilmesine Encümenimiz karar vermiştir. Arz olunur.

M. M. En. Reisi	M. M.	Kâ.	Âza	Âza	Âza	Âza
Na. Kütahya	Giresun	Muş	Ordu	Tokat	Balıkesir	Balıkesir
<i>İhsan</i>	<i>İhsan</i>		<i>Recai</i>	<i>B. Lûtfi</i>	<i>Enver</i>	<i>Kâzım</i>
Âza	Âza	Âza	Âza	Âza		
Elâziz	Kastamonu	Kars	Kırşehir	Cebelibereket		
<i>Ahmet Saffet</i>	<i>A. Rıza</i>	<i>Huhittin</i>	<i>L. Müfit</i>	<i>Naci</i>		

Hariciye Encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Hariciye Encümeni
Karar No. 9
Esas No. 1/120

19 - VII - 1931

Yüksek Reisliğe

Türkiye Cümhuriyetile Sosyalist Sovyetist Cümhuriyetleri ittihadı arasında 17 kânunuevvel 1929 tarihinde aktedilmiş olan dostluk ve bitaraflık Ankara protokoluna zeyil olmak üzere 7 mart 1931 de Ankarada imzalanan protokol esbabı mucibesi ve Müdafaa Milliye Encümeninin buna müteallik merbut mazbatasile birlikte ve Hariciye Vekili Beyefendinin huzurile tetkik olundu:

İşbu müzeyyel protokol dahi Türkiye Cümhuriyetinin ötedenberi takip edegeldiği sulh siyasetine ve umumî tahdidî teslihat gayelerine yol almak hususunda beslemekte olduğu arzuya yeni bir misal teşkil etmesi itibarile encümenimizcede şayanı kabul görülmüş ve Heyeti Umumiyenin tasdikına arz olunmak üzere Yüksek Reisliğe takdim kılınmıştır.

Hariciye En. Rs.	Âza	Âza	Âza	Âza
Erzinean	Kocaeli	Manisa	Bolu	Bolu
<i>Saffet Ziya</i>	<i>İ. Süreyya</i>	<i>Yakup Kadri</i>	<i>Hasan Cemil</i>	<i>Fatih Rifki</i>

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

17 kânunuevvel 1929 tarihli Ankara protokoluna zeyl olmak üzere Türkiye Cumhuriyeti ile Sosyalist Sovyetist Cumhuriyetler ittihadı arasında Karadenizde ve Karadenize mücavir denizlerde bahri teslihatın tahdidi için Ankarada 7 mart 1931 de imzalanan protokolun tasdikına dair kanun lâyihası

MADDE 1 — 17 kânunuevvel 1929 tarihli Ankara protokoluna zeyl olmak üzere Türkiye Cumhuriyeti ile Sosyalist Sovyetist Cumhuriyetler ittihadı arasında Karadenizde ve Karadenize mücavir denizlerde bahri teslihatın tahdidi için Ankarada 7 mart 1931 de imzalanan protokol kabul ve tasdik edilmiştir.

MADDE 2 — İşbu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 3 — İşbu kanun ahkâmının icrasına Hariciye ve Millî Müdafaa Vekilleri memurdur.

10 - VI - 1931

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.	Da. V.	Ha. V.	Ma. V.
<i>İsmet</i>	<i>Yusuf Kemal</i>	<i>Zekâi</i>	<i>Ş. Kaya</i>	<i>Dr. T. Rüştü</i>	<i>M. Abdülhalik</i>
Mf. V.	Na. V.	İk. V.	S. İ. M. V.		
<i>Esat</i>	<i>Hilmi</i>	<i>M. Şeref</i>	<i>Dr. Refik</i>		

Karadenizde bahri teslihatın tahdidi hakkında Türkiye ve Sovyet Hükümetleri arasında akit ve 7 mart 1931 tarihinde Ankarada Hariciye Vekili Doktor Tefik Rüştü Beyefendi ve Sovyet Büyük Elçisi Müsyö Suriç tarafından imza olunan protokol

İki yüce âkit taraf 17 kânunuevvel 1925 tarihli muahede ve 17 kânunuevvel 1929 tarihli protokolun ihtiva ettiği aslı prensiplere iptina ederek, aralarındaki sulh ve dostluk münasebetlerinin takviyesini emel edindiklerinden, mevcut her nevi teslihatın hakiki surette azaltılması devamlı bir sulhun yegâne sağlam zamanı olduğuna kuvvetle kani bulduklarından ve umumî tahdidi teslihatın tahakkukunu istihdaf eden mesailerinde bundan böyle dahi devam etmek hususundaki şarsılmaz emellerini izhar etmek istediklerinden iki memleket arasında teyemmümen teessüs etmiş olan karşılıklı itimadın yeni bir delilini ibraz etmek üzere 17 kânunuevvel 1929 tarihli protokolun 2 inci maddesini aşağıdaki karşılıklı teahhüt ile ikmal etmeğe karar vermişlerdir.

İki yüce âkit taraftan her biri diğer âkit tarafı altı ay evvel haberdar etmeksizin Karadenizde veya bitişik denizlerdeki harp donanmalarını takviye edecek her hangi bir harp gemisini tezkâha koymıyacak veya böyle bir gemiyi eenebi tezgâhlarına sipariş etmiyecek veyahut mezkûr denizlerde bulunan kendi harp donanmasının şimdiki terekübünü arttırmakta müessir olabilecek her hangi bir tedbire tevessül eylemeyecektir.

İşbu mütemmim protokol tasdik edilecek ve tasdik tarihinden itibaren 17 kânunuevvel 1929 tarihli protokolun mütemmim cüzü olacaktır.

7 mart 1931 tarihinde Ankarada tanzim edilmiştir.